

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi takautuvasti maksettavasta väliaikaisesta sähköhyvityksestä annetun lain, tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain ja Energiavirastosta annetun lain 1 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi takautuvasti maksettavasta sähköhyvityksestä annettua lakia, tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia ja Energiavirastosta annetun lain 1 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia.

Esityksen tavoitteena on varmistaa, että Energiavirastolla on riittävästi aikaa käsitellä sille tehdyt hakemukset takautuvasti maksettavan väliaikaisen sähköhyvityksen maksatuksessa tapahtuneen virheen korjaamisesta, ja että sähköyhtiöt kykenevät edelleen hakemaan Valtiokonttorilta korvausta sähköhyvityksen maksatuksista.

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi takautuvasti maksettavasta sähköhyvityksestä annettuun lakiin määräaika, jonka puitteissa loppukäyttäjän tulee tehdä sähköhyvityksen maksatuksessa tapahtunutta virhettä koskeva hakemus Energiavirastolle. Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi sähköyhtiöille asetettua määräaikaa, jonka puitteissa niiden tulee hakea valtion varoista maksettavaa korvausta maksamastaan sähköhyvityksestä sekä määräaikaa, johon mennessä Valtiokonttorin tulee maksaa korvaukset sähköyhtiöille.

Takautuvasti maksettavasta väliaikaisesta sähköhyvityksestä annetun lain sekä sen hyväksymisen yhteydessä hyväksytyyn Energiavirastosta annetun lain 1 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimassaoloa esitetään jatkettavaksi 30.6.2024 saakka. Samassa yhteydessä hyväksytyyn tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimassaoloa esitetään jatkettavaksi 31.12.2024 saakka.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan ensi tilassa.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi	3
3 Tavoitteet	5
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	5
4.1 Keskeiset ehdotukset	5
4.2 Pääasialliset vaikutukset	6
4.2.1 Kuluttajavaikutukset	6
4.2.2 Yritysvaikutukset	6
4.2.3 Viranomaisvaikutukset	7
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	7
6 Lausuntopalaute	7
7 Säännöskohtaiset perustelut	8
7.1 Laki takautuvasti maksettavasta väliaikaisesta sähköhyvityksestä annetun lain muuttamisesta	8
7.2 Laki tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	10
7.3 Laki Energiavirastosta annetun lain 1 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	10
8 Voimaantulo	10
9 Suhde talousarvioesitykseen	11
10 Suhde valtioneuvoston päätöksiin	11
11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyhteistyöhön	12
11.1 Yhdenvertaisuusperiaate	12
11.2 Omaisuuden suoja	13
11.3 Henkilötietojen suoja	14
11.4 Säätämisyhteistyö	16
LAKIEHDOTUKSET	18
1. Laki takautuvasti maksettavasta väliaikaisesta sähköhyvityksestä annetun lain muuttamisesta	18
2. Laki tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	19
3. Laki energiavirastosta annetun lain 1 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	20
LIITTEET	21
RINNAKKAISTEKSTIT	21
1. Laki takautuvasti maksettavasta väliaikaisesta sähköhyvityksestä annetun lain muuttamisesta	21
2. Laki tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	23
3. Laki Energiavirastosta annetun lain 1 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	24

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

Korkeiden sähköhintojen vaikutuksia asiakkaille lieventääkseen Marinin hallitus loi sähköhyvitysjärjestelyn, jossa hyvitetiin asiakkaille marras- ja joulukuun 2022 ja tammikuun 2023 sähkölaskujen kuluja tietyin edellytyksin. Toimella pyrittiin tukemaan kuluttajia poikkeuksellisen korkeiden sähkön hintojen aiheuttamassa haastavassa taloudellisessa tilanteessa.

Takautuvasti maksettavasta väliaikaisesta sähköhyvityksestä annetun lain (275/2023, *sähköhyvityslaki*) mukaan hyvityksen maksaa loppukäyttäjälle tämän sähköntoimittaja, joka puolestaan hakee Valtiokonttorilta korvausta maksatuksesta. Lain 8 §:n 2 momentin mukaan sähköyhtiöiden on tullut hakea täydentävä korvaus Valtiokonttorilta viimeistään 31.10.2023. Kuluttaja-asiakkaat ovat jättäneet merkittävän määrän hakemuksia Energiavirastolle sähköhyvityksen maksatuksen korjauksesta. Hakemuksista pääosan ovat jättäneet y-tunnuksella sähkömyyntisopimuksen yksilöineet loppukäyttäjät, jotka ovat kuitenkin kuluttajan asemassa. Hakemusten ennakoitua suuritoisemmasta käsittelystä johtuen Energiavirasto ei ole kyennyt käsittelemään hakemuksia niin, että laissa asetettua korvausten hakemista koskevaa määräaikaa olisi voitu noudattaa. Tilanteen vuoksi on tunnistettu tarve muuttaa sähköhyvityslakia niin, että Energiavirastolla on riittävästi aikaa käsitellä sille kuluttajilta tulleet hakemukset, ja että sähköyhtiöt pystyvät edelleen hakemaan Valtiokonttorista korvaukset Energiaviraston päätösten johdosta loppukäyttäjille maksamistaan hyvityksistä.

Hallituksen esityksen luonnos on valmisteltu virkatyönä työ- ja elinkeinoministeriössä yhteistyössä Energiaviraston ja Valtiokonttorin kanssa.

Hallituksen esityksen luonnos oli lausuntokierroksella 11.–26.10.2023.

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa <https://valtioneuvosto.fi/hankkeet> tunnisteella TEM087:00/2023.

2 Nykytila ja sen arviointi

Sähköhyvityslain soveltamisala on rajattu loppukäyttäjiin, joiden sähkömyyntisopimus on yksilöity henkilötunnuksella. Lisäksi loppukäyttäjän ollessa kuluttajansuojalain (38/1978) 1 luvun 4 §:ssä tarkoitettu kuluttaja, hän on oikeutettu sähköhyvitykseen myös siinä tapauksessa, että hänen sähkömyyntisopimustaan ei ole yksilöity henkilötunnuksella. Lain säätämisen jälkeen kävi ilmi, että osa loppukäyttäjistä on ottanut sähkönsopimuksen yrityksensä nimiin, vaikka suurin osa sähköstä kuluisikin kotitalouskäytössä. Energiavirasto on linjannut, että Y-tunnuksella sopimuksen solmineen loppukäyttäjän voidaan katsoa olevan oikeutettu sähköhyvitykseen, jos kyseessä on kuluttajansuojalain mukaan kuluttajaksi luokiteltava luonnollinen henkilö, ja hankitusta sähköstä yli puolet on yksityistä käyttöä. Näin voi olla esimerkiksi tilanteessa, jossa yksityinen elinkeinonharjoittaja harjoittaa elinkeinotoimintaa toiminimellä kotonaan ja on tehnyt kotitaloutensa sähkönsopimuksen henkilötunnuksen sijaan y-tunnuksella.

Kyseisissä tapauksissa sähköyhtiöillä ei ole ollut mahdollisuutta maksaa sähköhyvitystä automaattisesti loppukäyttäjälle, sillä tämä olisi edellyttänyt sen selvittämistä, että loppukäyttäjä on kuluttajansuojalain mukaan kuluttajaksi luokiteltava luonnollinen henkilö ja hankitusta sähköstä yli puolet on yksityistä käyttöä. Kyseiset loppukäyttäjät ovat voineet sähköhyvityslain 6 §:n nojalla hakea Energiavirastolta päätöstä sähköhyvityksen maksatuksessa

tapahtuneen virheen korjaamisesta. Päätöstä voi hakea, jos 1) sähköyhtiö ei ole maksanut loppukäyttäjälle sähköhyvitystä, johon tämä on oikeutettu; 2) sähköyhtiö on maksanut loppukäyttäjän sähköhyvityksen virheellisen suuruisena tai muuten virheellisesti; tai 3) loppukäyttäjän sähköhyvityksen maksaminen on viivästynyt tai tapahtunut muuten virheellisesti. Loppuasiakkaan on ensin tullut vaatia virheen korjaamista sähkönmyyjältään. Energiaviraston on hakemukseen antamassaan päätöksessä velvoitettava sähköyhtiö korjaamaan virheensä. Päätöksessä voidaan määrätä, millä tavoin virhe tulee korjata.

Energiavirastolle oli syyskuun 2023 alkuun mennessä tullut loppukäyttäjiltä noin 800 hyvityksen maksamisessa olleeseen virheeseen liittyvää hakemusta, ja uusia yksittäisiä hakemuksia tuli koko ajan lisää. Tältä osin on huomattava, ettei sähköhyvityslaki sisällä määräaika, johon mennessä loppukäyttäjän tulisi tehdä 6 §:n 4 momentin mukainen maksatusvirheen korjaamista koskeva hakemus Energiavirastolle. Syyskuun 2023 alkuun mennessä saapuneista hakemuksista yli 95 prosenttia koski niin sanottuja y-tunnusasiakkaita.

Hakemusten käsittely on osoittautunut huomattavasti ennakoitua työläemmäksi. Y-tunnusasiakkaiden kohdalla Energiaviraston tulee aina tapauskohtaisesti arvioida, täyttääkö hakija sähköhyvityslain viitatus kuluttajansuojalain 1 luvun 4 §:n mukaisen kuluttajan määritelmän ollakseen oikeutettu sähköhyvitykseen. Energiaviraston on pitänyt pyytää hakijoilta täydennyksiä hakemuksiin, jotta päätös hakemukseen voidaan tehdä. Hakemuksissa esiintyneissä puutteissa kyse on ollut sellaisista tiedoista, joita Energiavirasto ei voi kysyä sähköyhtiöltä. Tällaista tietoa on esimerkiksi se, kuinka suuri osuus y-tunnusasiakkaan sähkön kulutuksesta on ollut yksityiskäyttöä. Lisäksi hakemusten käsittelyä on hidastanut se, että asiassa on kaksi asianosaista: hakemuksen jättänyt loppukäyttäjä ja sähköyhtiö, jonka tehtävänä on viraston päätöksen perusteella sähköhyvitysten maksaminen. Hallintolain (434/2003) 34 §:n mukaan asianosaista on kuultava, ja näin ollen Energiaviraston täytyy kuulla asianosaista sähköyhtiötä loppukäyttäjän jättämästä hakemuksesta ennen päätöksen antamista ja mahdollisen maksuvelvoitteen asettamista. Hakijoiden lähettämässä hakemuksissa on esitetty usein myös salassa pidettäviä, esimerkiksi hakijan terveyteen tai elinolosuhteisiin liittyviä tietoja, jotka Energiaviraston on salattava ennen sähköyhtiön kuulemistä.

Energiavirasto on tehnyt useita toimenpiteitä hakemusten käsittelyn nopeuttamiseksi ja siirtänyt virkamiehiä muista tehtävistä käsittelemään hakemuksia. Tästä huolimatta Energiavirasto arvioi tilanteen syyskuun 2023 alussa sellaiseksi, ettei sillä ollut realistisia mahdollisuuksia käsitellä kaikkia loppukäyttäjiltä tulleita hakemuksia siten, että sähköyhtiöt olisivat voineet maksaa Energiaviraston päätöksissä määrättävät hyvitykset loppukäyttäjille ja jättää näihin liittyen korvaushakemukset Valtiokonttorille sähköhyvityslain asettettuun määräaikaan 31.10.2023 mennessä.

Lisäksi sähköhyvityslain 5 §:n 3 momentti on mahdollistanut sen, että Energiavirasto on voinut myöntää sähköyhtiölle luvan poiketa sähköhyvitysten pääsääntöisestä maksatusaikataulusta. Poikkeuslupia on myönnetty viidelle sähköyhtiölle. Poikkeusluvan edellytyksenä on sähköhyvityksen maksatukseen liittyvän tietojärjestelmän muutoksen viivästyminen sellaisesta syystä, jota sähköyhtiö ei kaikkea huolellisuutta noudattaen olisi voinut välttää tai voittaa. Maksatus saa viivästyä enintään kolme kuukautta 5 §:n 1 momentin mukaisesta aikataulusta, jonka mukaan ensimmäistä erää koskeva sähköhyvitys on tullut tehdä viimeistään vuoden 2023 huhtikuussa erääntyvässä sähköenergiolaskussa tai, jos loppukäyttäjälle ei toimitettu vuoden 2023 huhtikuussa erääntyvää sähköenergiolaskua, ensimmäisessä huhtikuun jälkeen erääntyvässä sähköenergiolaskussa. Toista erää koskeva sähköhyvitys on tullut tehdä tätä laskua seuraavassa sähköenergiolaskussa. Toisaalta sekä 8 §:n 1 momentin mukainen korvauksen maksuajankohta sekä 3 momentin mukainen korvauksen haku-aika ovat siirtyneet myöhemmiksi Energiaviraston myöntämän poikkeuksen mukaisesti, jolloin aikataulu mahdollisten

hakemusten käsittelylle poikkeusluvan saaneiden yhtiöiden osalta ei lähtökohtaisesti ole ollut niin tiukka kuin pääsääntöistä aikataulua noudattaneilla yhtiöillä.

3 Tavoitteet

Takautuvasti maksettavan väliaikaisen sähköhyvityksen tavoitteena on ollut kertaluonteisesti tukea kuluttajia korkeiden sähkölaskujen maksamisessa. Kertaluonteinen hyvitys oli tarkoitettu täydentämään jo aiemmin säädettyjä väliaikaisia tukimuotoja, kuten maksettujen sähkölaskujen perusteella haettavaa väliaikaista sähkötukea (Laki väliaikaisesta sähkötuesta, 1152/2022) ja sähköenergialaskujen perusteella myönnettävää kotitalousvähennystä (Laki tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta, 1013/2022).

Ehdotetulla sähköhyvityslain muutoksella pyritään varmistamaan, ettei alkuperäisessä sähköhyvityslaisissa oleva määräaika sähköyhtiöiden korvaushakemuksille muodostu esteeksi sille, että sähköhyvitys saadaan maksettua kaikille siihen oikeutetuille loppukäyttäjille. Lisäksi tavoitteena on varmistaa, että sähköyhtiöt pystyvät edelleen hakemaan valtiolta korvauksia Energiaviraston maksatuspäätöksiin perustuvien sähköhyvitysten maksatuksista.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Sähköhyvityslain 6 §:n 4 momenttiin esitetään lisättäväksi määräaika, johon mennessä loppukäyttäjien tulisi tehdä sähköhyvityksen maksatuksessa tapahtunutta virhettä koskeva hakemus Energiavirastolle. Loppukäyttäjille ei ole sähköhyvityslaisissa säädetty määräaika 6 §:n 4 momentin mukaisen maksatuksessa tapahtuneen virheen korjaamista koskevan hakemuksen esittämiseksi. Näin ollen ei voida ennakoita milloin kaikki sähköhyvityksen maksatuksen liittyvät hakemukset ovat saapuneet Energiavirastoon. Koska sähköyhtiöiden tulee Energiaviraston päätöksen jälkeen sekä maksaa hyvitys loppukäyttäjille että hakea maksatuksista korvausta Valtiokonttorilta perustuen toteutettuun laskutukseen, on prosessin hallittavuuden vuoksi perusteltua säätää määräajasta, johon mennessä loppukäyttäjän olisi tehtävä hakemus.

Sähköhyvityslain 8 §:n 1 momenttia esitetään muutettavaksi niin, että Valtiokonttorin sähköyhtiölle maksamien korvausten määräaika 30.11.2023 muutettaisiin niin, että Valtiokonttorin tulisi korvata sähköhyvitysten maksatukset sähköyhtiöille viimeistään 30.6.2024. Pykälän 2 momenttia esitetään muutettavaksi niin, että sähköyhtiön olisi jätettävä Energiaviraston lain 6 §:n 5 momentin nojalla tekemään maksatuspäätökseen perustuvaa sähköhyvityksen maksatusta koskeva täydentävä korvaushakemus Valtiokonttorille viimeistään 31.5.2024.

Sähköhyvityslaki on säädetty olemaan voimassa 31.12.2023 saakka. Koska sähköhyvitysten maksatukset ja sähköyhtiöiden korvausten hakeminen tulevat osittain jatkumaan vuoden 2024 puolelle, esitetään lain voimassaoloa jatkettavaksi 30.6.2024 saakka.

Laki esitetään tulemaan voimaan ensi tilassa. Esitetyn mukaista lain muutosta ei kuitenkaan lainsäädäntöprosessin kestosta johtuen pystytä saamaan voimaan ennen sähköhyvityslain 8 §:n 1 ja 2 momentin mukaisia alkuperäisiä määräaikoja. Näin ollen on tarpeen säätää siirtymäsäännöksestä, jonka nojalla Valtiokonttori voisi vastaanottaa ja käsitellä sähköyhtiöiden korvaushakemuksia 31.10.2023 ja lain voimaantulon välisellä ajalla.

Lisäksi esitetään, että sähköhyvityslain hyväksymisen yhteydessä hyväksytyn Energiavirastosta annetun lain 1 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain (279/2023) voimassaoloa jatkettavaksi 30.6.2024 saakka Energiavirastolle sähköhyvityslaisissa asetettujen tehtävien hoitamisen jatkuessa sähköhyvityslakiin esitetyn muutoksen mukaisesti vuodelle 2024. Sähköhyvityslain hyväksymisen yhteydessä hyväksytyn tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain (277/2023) voimassaoloa esitetään jatkettavaksi 31.12.2024 saakka lain 92 e §:n osalta. Kyseisessä pykälässä säädetty sähköhyvityksen verovapaus ulotettaisiin näin sovellettavaksi myös vuoden 2024 aikana maksettaviin sähköhyvityksiin.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Kuluttajavaikutukset

Esitetyn muutoksen arvioidaan edistävän sekä loppukäyttäjien että sähköyhtiöiden oikeusturvaa sekä osaltaan edistävän loppukäyttäjien yhdenvertaista kohtelua. Esitetyllä muutoksella estettäisiin tilanne, jossa laissa asetettujen määräaikojen vuoksi etenkin y-tunnuksella sähkösopimuksen rekisteröineiden kuluttaja-asiakkaiden sähköhyvityksen maksatuksen korjausta koskevia hakemuksia ja niiden pohjalta tehtyjen päätösten nojalla maksettuja sähköhyvitysten korvaamisia ei pystyttäisi tosiasiallisesti käsittelemään ja toteuttamaan.

Esitetyt määräaikojen pidennykset toisaalta mahdollistavat sähköhyvitysten maksatusten toteutumisen pitkittymisen, ja osa asiakkaista voi joutua odottamaan hyvityksen saamista ennakoitua pidempään. Tämän arvioidaan kuitenkin olevan välttämätöntä hakemusruuhkasta ja Energiaviraston resurssien riittävydestä johtuen, jotta kaikki hakemukset on tosiasiallisesti mahdollista käsitellä. Lisäksi arvioidaan, että kyseessä on verrattain pieni joukko asiakkaita, ottaen huomioon, että Energiavirastoon oli syyskuun 2023 alkuun mennessä tullut loppukäyttäjiltä noin 770 hyvityksen maksamisessa olleeseen virheeseen liittyvää hakemusta.

EU:n valtioneuvoston päätöksen mukaan lakiin olisi sisällytettävä edellytys, jonka mukaan sähköhyvitystä voidaan vuoden 2024 aikana maksaa vain loppukäyttäjille, joiden katsotaan olevan kuluttaja-asiakkaita ja joiden sähkönkulutus kohdistuu pääasiassa kotitalouskäyttöön. Pääsäännön mukainen sähköhyvityksen maksatus toteutettiin sähköyhtiöiden kautta niin, että sähköhyvitys kohdentui niihin loppukäyttäjiiin, joiden sähkösopimus oli yksilöity henkilötunnuksella. Näiden loppukäyttäjien joukossa tunnistettiin jo lainvalmisteluvaiheessa mahdollisesti olevan asiakkaita, joiden sähkönkäyttö kohdistui myös elinkeinotoimintaan (muun muassa maatalousyrittäjät tai toiminimet). Koska sähköhyvitys toteutettiin kaavamaisesti sähköyhtiöiden toimesta, ei pääsäännön mukaisessa maksatuksessa ole kyetty varmistamaan, että sähköhyvitystä ei olisi maksettu myös asiakkaille, jotka eivät sähkönkulutuksen osalta täytä kuluttajansuojalain 1 luvun 4 §:n mukaista kuluttajan määritelmää. Henkilötunnuksella sähkösopimuksen rekisteröinyt asiakas, joka alkuperäisen sähköhyvityslainsäädännön kaavamaisen maksatuksen puitteissa on vastaanottanut sähköhyvityksen ilman kuluttaja-asiakkaan asemaa, voi näin ollen olla tosiasiallisesti edullisemmassa asemassa kuin y-tunnuksella sähkösopimuksen rekisteröinyt loppukäyttäjä, jonka Energiaviraston hakemuskäsittelyssä todettaisiin käyttäneen sähköä pääasiassa muuhun kuin kotitalouskäyttöön ja jolta sähköhyvitys evättäisiin. Kyseisten tapausten arvioidaan kuitenkin jäävän määrällisesti vähäisiksi.

4.2.2 Yritysvaikutukset

Sähköyhtiöille aiheutuu resurssitarvetta maksatusten käsittelystä jo alkuperäisessä laissa olevan prosessin puitteissa, jossa sähköyhtiö maksaa hyvityksen loppukäyttäjälle Energiaviraston tekemän maksatuspäätöksen perusteella. Maksatusten arvioidaan edellyttävän manuaalista

käsittelyä pääsääntöisten sähköhyvityksen toteuttamiseen tarkoitettujen tietojärjestelmien ulkopuolella. Esitettyjen määräaikamuutosten ei katsota sinänsä lisäävän sähköyhtiöihin kohdistuvaa sääntelytaakkaa, mutta määräaikojen myöhentämisen arvioidaan pidentävän ajanjaksoa, jolloin sähköhyvityksen toimeenpano edellyttää sähköyhtiöiden resursseja. Mikäli hakemuksen jättäneet loppukäyttäjät jakaantuisivat tasaisesti myyjien kesken, olisi manuaalisen käsittelyn määrä sähköyhtiöissä verrattain pieni. Sähkö Sopimusten tekeminen y-tunnuksella on kuitenkin voinut liittyä tiettyjen sähköyhtiöiden myyntitapaan, jolloin hakemuksen jättäneet loppukäyttäjät voivat käytännössä olla asiakkaina rajatummassa määrässä sähköyhtiöitä. Näiden yhtiöiden hallinnollinen taakka muodostuisi tällöin keskimääräistä suuremmaksi.

Lisäksi sähköyhtiöille arvioidaan aiheutuvan resurssitarvetta siitä, että alkuperäisten Valtiokonttorille tehtävien korvaushakemusten lisäksi ne voivat joutua tekemään ylimääräisiä korvaushakemuksia myöhemmistä sähköhyvityksen maksatuksista.

Lisäksi arvioidaan, että esitetty määräaikojen muutos voi lisätä loppukäyttäjien neuvonnan ja tiedottamisen tarvetta.

4.2.3 Viranomaisvaikutukset

Etenkin y-tunnusasiakkaiden sähköhyvityksiä koskevien hakemusten suuri määrä ja prosessin työläys on vaatinut Energiavirastolta merkittäviä henkilöresursseja, ja virkamiehiä on siirretty muista tehtävistä käsittelemään hakemusruuhkaa. Esitetyllä määräaikojen pidennyksellä ei arvioida olevan vaikutusta henkilöresurssien kokonaistarpeeseen, mutta sen arvioidaan lieventävän Energiaviraston tiettyyn, verrattain lyhyeen ajankohtaan kohdistuvaa hallinnollista taakkaa. Toisaalta määräaikojen pidentäminen tarkoittaa, että hakemusten käsitteleminen tulee vaatimaan Energiaviraston henkilöresursseja myös vuoden 2024 aikana.

Esitetyllä muutoksella arvioidaan olevan vaikutuksia myös Valtiokonttorin henkilöresurssitarpeeseen. Hakemusmääräaikojen ja korvausten maksatusaikataulun muutos tarkoittaisi, että Valtiokonttorilta edellytetään resursseja korvaushakemusten ja korvausten maksujen käsittelyyn vuoden 2023 lisäksi myös vuoden 2024 aikana. Esitetyn muutoksen arvioidaan myös lisäävän sähköyhtiöiden tekemien täydentävien korvaushakemusten määrää verrattuna alkuperäiseen aikatauluun, jonka mukaan Valtiokonttori olisi korvannut hyvityksen maksatukset sähköyhtiöille seuraavasti: ensimmäinen erä viimeistään 30.4.2023, toinen erä viimeistään 30.6.2023, sekä yksi tai tarvittaessa useampi täydentävä erä viimeistään 30.11.2023. Näin ollen Valtiokonttorin henkilöresurssien tarpeen arvioidaan kasvavan. Valtiokonttori on arvioinut lisäresurssitarpeen vastaavan noin yhtä henkilötyövuotta (noin 100 000 euroa).

Esitetty määräaikojen muutos voi myös lisätä loppukäyttäjien ja sähköyhtiöiden neuvonnan ja tiedottamisen tarvetta viranomaistaholta.

Sekä Energiaviraston että Valtiokonttorin resurssitarpeet katetaan lähtökohtaisesti virastojen olemassa olevin resurssein.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Yllä luvussa 2 kuvatun tilanteen korjaamiseksi ei ole tunnistettu muita toteuttamisvaihtoehtoja.

6 Lausuntopalaute

Hallituksen esityksen luonnokseen pyydettiin lausuntoja 11.–26.10.2023 Lausuntopalvelu.fi -sivuston kautta. Normaalia lyhyemmän lausuntoaajan perusteena oli esitettyjen muutosten tekninen luonne sekä tarve saada lakien muutokset voimaan ennen lakien alkuperäistä voimassaolon päättymisen ajankohtaa. Lausuntoja saatiin yhteensä 10 kappaletta.

Lausunnonantajat näkivät esitetyt muutokset yleisesti tarpeellisina ja kannatettavina.

Energiavirasto esitti lausunnossaan, että 8 §:n 2 momenttiin esitetyn Valtiokonttorille tehtävän määräajan pidentymisen kohdistuessa vain Energiaviraston päätökseen pohjautuviin sähköhyvityksen maksatuksiin, voisi käytännössä ilmetä tilanteita, joissa sähköyhtiö ei voisi 31.10.2023 jälkeen hakea korvausta hyvitysten maksatuksista. Tällaisia tilanteita voisi syntyä, jos asiakkaalle maksettavan sähköhyvityksen määrä on ylittänyt sähköenergialaskulla laskutettavan summan ja siirtynyt näin ollen myöhemmille laskuille. Sähköhyvityslain 5 §:n 1 momentin mukaan hyvitys on tullut maksaa kahdessa erässä: ensimmäinen erä viimeistään vuoden 2023 huhtikuussa erääntyvässä sähköenergialaskussa tai, jos loppukäyttäjälle ei toimitettu vuoden 2023 huhtikuussa erääntyvää sähköenergialaskua, ensimmäisessä huhtikuun jälkeen erääntyneessä sähköenergialaskussa, sekä toinen erä tätä laskua seuraavassa sähköenergialaskussa. Jos sähköhyvitys on ollut suurempi kuin sähköenergialaskun laskutettava summa, on hyvittämättä jäänyt sähköhyvityksen osuus siirtynyt tehtäväksi seuraavassa sähköenergialaskussa. Talven 2022-2023 korkeiden sähkönhintojen ja puolestaan kevään ja kesän 2023 hyvin matalien hintojen tilanteessa hyvityksen maksatus kokonaisuudessaan on voinut periaatteessa siirtyä ajallisesti pitkälle eteenpäin.

Viranomaistasolla käydyn keskustelun perusteella on kuitenkin katsottu, että Energiaviraston esiin tuoma kysymys ei edellytä muutoksia hallituksen esitykseen. Valtiokonttori on linjannut, että sähköhyvitys katsotaan toteutuneeksi ja siten Valtiokonttorin näkökulmasta korvauskelpoiseksi, vaikka se käytännön syistä jakautuisikin useammalle eri laskulle, jos ensimmäinen hyvityserä on sisältynyt asiakkaan sähköenergialaskulle sähköyhtiön Valtiokonttorille tekemän hakemuksen lähettämiseen mennessä. Näin ollen sähköhyvityksen osamaksujen ulottuminen laskennallisesti vähennyksinä myöhemmille sähköenergialaskuille ei muodostaisi Energiaviraston lausunnossaan esittämää ongelmaa.

Oikeusministeriö kiinnitti lausunnossaan huomiota esitettyjen muutettujen määräaikojen pituuteen, ja etenkin siihen, että Valtiokonttorilla olisi lyhimmillään vain kuukausi aikaa käsitellä sähköyhtiöiden tekemät täydentävät korvaushakemukset. Tältä osin on huomattava, että esitetyt määräajat perustuvat Energiaviraston ja Valtiokonttorin yhteiseen arvioon tarvittavasta lisäajasta.

Toisaalta Kuluttajaliitto ry huomautti, että määräaikojen pidentäminen ei saisi johtaa siihen, että hakemusten käsittelyajat venyvät kohtuuttoman pitkiksi. Tältä osin on huomattava, että hakemusten käsittelyssä sekä Energiavirasto että Valtiokonttori noudattavat hallintolakia, jonka 23 § edellyttää, että hallintoasia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä. Kuluttajaliitto ry:n huomion ei näin ollen katsota edellyttävän muutoksia hallituksen esitykseen.

Lausuntopalautteen perusteella hallituksen esitykseen lisättiin relevantein osin takautuvasti maksettavasta väliaikaisesta sähköhyvityksestä annetun lain hyväksynnän yhteydessä annettujen liitelakien voimassaolon jatkoa koskevat lakiesitykset.

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Laki takautuvasti maksettavasta väliaikaisesta sähköhyvityksestä annetun lain muuttamisesta

6 §. Loppukäyttäjän oikeudet. Pykälän 4 momentissa säädetään loppukäyttäjän oikeudesta tehdä Energiavirastolle hakemus sähköhyvityksen maksatuksessa tapahtuneen virheen korjaamisesta. Momenttia esitetään muutettavaksi niin, että Energiavirastolle tehtävään hakemukseen on liitettävä selvitys kotitalouskäytön osuudesta sähkön kulutuksesta marras- ja joulukuussa 2022 ja tammikuussa 2023. Vaatimus liittyy sen todentamiseen, että vuoden 2024 aikana sähköhyvitystä voidaan EU:n valtioneuvoston puutteissa maksaa vain kuluttajansuojalain 1 luvun 4 §:ssä tarkoitetulle kuluttajalle. Toisaalta esitetyllä lisäyksellä kevennettäisiin Energiaviraston hakemuksen käsittelyprosessia, sillä Energiavirasto on joutunut käytännössä pyytämään loppukäyttäjiä täydentämään hakemuksia kyseisellä tiedolla.

Lisäksi pykälän 4 momenttiin esitetään lisättäväksi määräaika, johon mennessä loppukäyttäjällä on oikeus tehdä Energiavirastolle hakemus pykälän 1 momentissa tarkoitetun virheen korjaamisesta. Laissa ei tällä hetkellä säädetä kyseisestä määräajasta, minkä vuoksi on mahdotonta arvioida, milloin Energiavirastolle on tullut käsiteltäväksi kaikki 6 §:n 1 momentin nojalla tehdyt hakemukset. Määräajaksi esitetään asetettavaksi 15.1.2024, jolloin kuluttajasiakkailla katsotaan olevan kohtuullinen aika reagoida esitettyyn lainmuutokseen. Kohtuullisuutta arvioidaan lisäävän sen, että esitettyyn määräaikaan mennessä on kulunut useita kuukausia sähköhyvityslain 5 §:n mukaisen pääsääntöisen hyvityksen maksuaikataulun päättymisestä.

8 §. Sähköhyvitysten korvaaminen sähköyhtiöille. Pykälän 1 momenttia esitetään muutettavaksi siten, että Valtiokonttorin sähköyhtiölle maksamien korvausten määräaika 30.11.2023 muutettaisiin niin, että Valtiokonttorin tulisi korvata sähköhyvitysten maksatukset sähköyhtiöille viimeistään 30.6.2024. Alkuperäistä määräaika on tarpeen siirtää pykälän 2 momenttiin tehtävän määräaikamuutoksen mukaisesti.

Pykälän 2 momenttia esitetään muutettavaksi niin, että sähköyhtiöiden tulisi jättää täydentävä, Energiaviraston lain 6 §:n 5 momentin nojalla tekemään päätökseen perustuvia sähköhyvityksen maksatuksia koskeva korvaushakemus viimeistään 31.5.2024. Esitetty muutos perustuu Energiavirastolle tehtyjen lain 6 §:n 4 momentin mukaisten hakemusten suureen määrään ja hakemusten käsittelyn edellyttämään lisäaikaan.

Pykälän 2 momenttiin esitetään teknistä korjausta siten, että sähköyhtiön olisi hakemuksen yhteydessä toimitettava Valtiokonttorille korvauksen myöntämiseksi ja maksamiseksi välttämättömät tiedot sekä oikeat ja riittävät tiedot 5 §:n nojalla tekemiensä sähköhyvitysten lisäksi myös Energiaviraston 6 §:n 5 momentin nojalla tekemän päätöksen mukaisista sähköhyvitysten maksatuksista.

Lisäksi pykälän 2 momentin sisältämää sähköyhtiöiden velvoitetta toimittaa Valtiokonttorille sähköhyvityksen maksatusajan tilinpäätöstiedot esitetään rajattavaksi niin, että velvoite ei koskisi niitä vuoden 2024 aikana tehtyjä sähköhyvityksen maksatuksia, jotka ovat perustuneet Energiaviraston 6 §:n 5 momentin nojalla antamaan päätökseen. Tilinpäätöstietojen toimittamisvelvoitteella on pyritty mahdollistamaan Valtiokonttorin suorittama korvausten maksujen laillisuusvalvonta. Vuoden 2024 aikana tehtävien maksujen osalta tämä valvonta viivästyisi kuitenkin merkittävästi, jos se perustuisi sähköyhtiöiden tilinpäätöstietoihin. Lisäksi vuoden 2024 aikana sähköyhtiöiden pitäisi edellä esitettyjen lain muutosten mukaisesti maksaa vain sähköhyvityksiä, jotka perustuvat Energiaviraston 6 §:n 5 momentin nojalla tekemään

maksatuspäätökseen. Näin ollen Valtiokonttori voisi tilinpäätöstietojen sijaan valvoa korvausmaksujen laillisuutta Energiaviraston päätösten perusteella. Sähköhyvityslain 8 §:n 4 momentin mukaan sähköhyvitysten korvaamiseen sähköyhtiöille sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001) sen 20 §:n 2 momenttia lukuun ottamatta. Koska Energiaviraston ja Valtiokonttorin välisessä tiedonvaihdossa olisi kyseessä viranomaisen laissa säädetyn tehtävän hoitaminen, katsotaan siihen soveltuvan valtionavustuslain 31 §, jonka mukaan valtionapuviranomaisen oikeuteen saada tietoja toiselta viranomaiselta sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999, *julkisuuslaki*) säädetään. Valtionapuviranomaisella on lisäksi pykälän 2 momentin mukaan salassapitosäännösten estämättä oikeus saada muilta viranomaisilta tehtäviensä hoitamiseksi välttämättömiä tietoja valtionavustuksen hakijan ja saajan julkisista tuista, sekä valtionavustuksen hakijaa ja saajaa koskevista muista seikoista, joilla on olennaista merkitystä valtionavustuslain noudattamisen varmistamiseksi valtionavustuksen myöntämisessä, maksamisessa ja käytön valvonnassa. Näin ollen katsotaan, että Energiavirasto voisi toimittaa Valtiokonttorille tiedot tekemistään sähköhyvityksen maksuun velvoittavista päätöksistä, vaikka päätösten sisältämistä tiedoista (y-tunnus ja sähköhyvityksen määrä) voisi olla sähköhyvityksen kaavamaisen laskentamallin vuoksi pääteltävissä henkilötiedoksi luettava yksilöitävissä oleva sähkönkulutuksen määrä tiettyjen kuukausien ajalta.

12 §. Voimaantulo. Pykälän 1 momenttia esitetään muutettavaksi niin, että takautuvasti maksettavasta väliaikaisesta sähköhyvityksestä annetun lain voimassaoloa jatkettaisiin 30.6.2024 saakka. Jatketulle voimassaololle ei katsota muodostuvan estettä EU:n hätäasetuksen (neuvoston asetus korkeisiin energianhintoihin liittyvistä hätätoimenpiteistä, (EU) 2022/1854) soveltamisen päättymisestä 31.12.2023. Asetuksen 22 artiklan 2 kohdassa on säädetty, että asetuksen soveltamisen päättymisen ei rajoita tarvetta käyttää väliaikaisen solidaarisuusmaksun tuotto asetuksen 17 artiklan mukaisesti.

7.2 Laki tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetulla lailla lisättiin väliaikaisesti lakiin uusi 92 e §, jonka mukaan sähköhyvitys ei ole veronalaista tuloa. Muutoslain voimassaolo päättyy 31.12.2023. Lain voimassaoloa esitetään jatkettavaksi 31.12.2024 saakka, sillä esitettyjen muutosten myötä sähköhyvitysten maksatukset loppukäyttäjille voivat osittain ajoittua vuoteen 2024. Samoin perustein esitetään lain voimaantulosäännökseen lisättävän, että lakia sovelletaan myös vuoden 2024 verotuksessa.

Tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetulla lailla muutettiin myös lain 127 g §:ää sähköenergiatulojen perusteella myönnettävästä kotitalousvähennyksestä vuonna 2023. Muutos säädettiin olemaan voimassa 31.12.2023 saakka ja sovellettavaksi vuoden 2023 verotuksessa. Esitetty sähköhyvityslain muutos ei liity kyseiseen säännökseen, ja näin ollen 127 g §:n 3 momenttiin säädetyn muutoksen voimassaoloa ei esitetä jatkettavaksi.

7.3 Laki Energiavirastosta annetun lain 1 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Energiavirastosta annetun lain 1 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetulla lailla lisättiin lain 1 §:ään väliaikaisesti uusi 20 kohta, jonka mukaan Energiaviraston tehtävänä on hoitaa sille sähköhyvityslain ja sähköenergiatulojen maksuajan pidentämisestä ja sähköyhtiöiden maksuvalmiuden väliaikaisesta tukemisesta annetussa laissa (276/2023) annetut tehtävät. Muutoslaki säädettiin olemaan voimassa 31.12.2023 saakka. Koska Energiavirastolla tulisi esitettyjen sähköhyvityslain määräaika muutosten ja voimassaolon pidentämisen vuoksi

olemaan hoidettavanaan sähköhyvityslaisilla sille osoitettuja tehtäviä myös vuoden 2024 aikana, esitetään Energiavirastosta annetun lain 1 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimassaoloa jatkettavaksi 30.6.2024 saakka.

8 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan ensi tilassa. Takautuvasti maksettavasta sähköhyvityksestä annettu laki ja sen liitelait on säädetty olemaan voimassa 31.12.2023 saakka, minkä vuoksi esitetyt muutokset tulisi pyrkiä saamaan voimaan ennen tätä ajankohtaa.

Lisäksi esitetään säädettäväksi, että sähköyhtiön ennen esitetyn lain voimaantuloa tekemään 8 §:n 2 momentin mukaiseen, Energiaviraston 6 §:n 5 momentin nojalla tekemään päätökseen perustuvaan sähköhyvitystä koskevaan korvaushakemukseen sovellettaisiin esitetyn mukaista 8 §:n 2 momentin mukaista korvaushakemuksen jättämisen määräaika. Vastaavasti esitetään säädettäväksi, että 8 §:n 1 momentin mukaista korvausten maksamista koskevaa määräaika sovellettaisiin myös ennen esitetyn lainmuutoksen voimaantuloa jätettyihin hakemuksiin. Säännöksellä mahdollistettaisiin toisaalta, että sähköyhtiöt voivat hakea korvauksia alkuperäisen määräajan 31.10.2023 jälkeen, ja toisaalta, että Valtiokonttori voi käsitellä alkuperäisessä säännöksessä olleen hakemusmääräajan ja esitetyn lakimuutoksen voimaantulon välisenä aikana saapuneet korvaushakemukset ja maksaa sähköyhtiöille näiden pohjalta korvauksia myös 30.11.2023 jälkeen.

9 Suhde talousarvioesitykseen

Esitys ei liity talousarvioesitykseen.

Sähköhyvityksistä sähköyhtiöille maksettavat korvaukset sekä Energiaviraston vuoden 2024 aikainen resurssitarve eivät edellytä lisämäärärahaa. Vuoden 2024 aikana sähköyhtiöille maksettavat korvaukset sekä Energiaviraston resurssitarve katetaan siirtomäärärahana vuoden 2023 ensimmäisessä lisätalousarviossa sähköhyvityksen toimeenpanoon osoitetuista määrärahoista.

Valtiokonttorin henkilöstöresurssien osalta arvioidut lisämenot katetaan lähtökohtaisesti viraston nykyresursseilla.

10 Suhde valtioneuvoston päätöksiin

Takautuvasti maksettavaa väliaikaista sähköhyvitystä ja sähkölaskujen maksuaikojen pidentämistä koskevasta lakiesityksestä tehtiin komissiolle valtioneuvoston päätös. Komissio katsoi Suomen järjestelyn täyttävän valtioneuvoston tilapäisissä kriisi- ja siirtymäpuitteissa¹ asetetut edellytykset. Sähkölaskuhyvityksiin käytettävän tuen määrä oli rajoitettu, eikä se ylitä tilapäisissä valtioneuvoston puitteissa asetettua 2 miljoonan euron enimmäismäärää tuensaajaa kohti. Lisäksi tukeen liittyi ehtoja, joilla rajoitetaan kilpailun kohtuutonta vääristymistä. Tällainen ehto on esimerkiksi se, että valtioneuvoston tuesta saatava etu on siirrettävä mahdollisimman suuressa määrin lopullisille edunsaajille.

Komissio totesi Suomen tukiohjelman olevan tarpeellinen, asianmukainen ja oikeasuhteinen Suomen taloudessa vallitsevan vakavan häiriön poistamiseksi. Näin ollen komissio katsoi sen

¹ Komission tiedonanto: Valtioneuvoston puitteita koskevat tilapäiset kriisipuitteet talouden tukemiseksi Ukrainaan kohdistuneen Venäjän hyökkäyksen jälkeen. EUVL C 131 I/1, 24.3.2022.

täyttävän Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan b alakohdassa ja valtiontuen tilapäisissä kriisi- ja siirtymäpuitteissa asetetut edellytykset.

Komission kriisipuitteita koskevan tiedonannon mukaan toimenpiteet, jotka hyödyttävät ei-kaupallisia energiankuluttajia, eivät ole valtiontukea, jos ne eivät välillisesti hyödytä tiettyä alaa tai yritystä.² Vastaavasti komissio totesi Suomen sähköhyvityksestä ja sähkölaskujen maksuaikojen pidentämisestä tekemää valtiotukinotifikaatiota koskeneessa päätöksessään, ettei luonnollisen henkilön muuhun kuin taloudelliseen toimintaan kohdistuva etu ole valtiontukea.³

Keväällä 2023 työ- ja elinkeinoministeriössä arvioitiin sähköhyvityksen maksamista y-tunnusasiakkaille ja tarvetta hakea sitä koskevaa uutta valtiontukihyväksyntää Euroopan komissiolta. Työ- ja elinkeinoministeriö vahvisti Energiavirastolle 29.6.2023, ettei asia edellytä uutta valtiotukinotifikaatiota sähköhyvityksen rajoittuessa kuluttaja-asiakkaisiin, ja näin ollen kotitalouskäyttöön.

Loppukäyttäjille esitetään säädettävän 6 §:n 4 momentissa velvoite toimittaa sähköhyvityksen maksatuksessa tapahtuneen virheen korjausta koskevan hakemuksen yhteydessä selvitys kotitalouskäytön osuudesta sähkön kulutuksesta marras- ja joulukuussa 2022 ja tammikuussa 2023. Esitetyn säännöksen myötä Energiavirasto kykenisi varmistamaan, että hyvitystä maksetaan vuoden 2024 aikana vain kuluttaja-asiakkaille. Näin ollen kyseessä ei katsota olevan EU-oikeuden mukainen valtiontuki.

EU:n valtiontukisääntelyn mukaisen valtiontuen ei katsota myöskään realisoituvan sähköyhtiöiden maksaessa kuluttaja-asiakkaille Energiaviraston maksatuspäätöksen mukaisia hyvityksiä ja Valtiokonttorin korvatessa maksatuksen sähköyhtiöille, sillä sähköyhtiöille maksettava korvaus rajoittuu loppukäyttäjälle maksetun sähköhyvityksen summaan. Lisäksi sähköhyvityslain 8 §:n 2 momentissa säädetään, että korvaushakemus voi koskea sähköhyvitystä, jonka maksua koskeva sähköenergialasku on lähetetty loppukäyttäjälle ennen korvaushakemuksen jättämistä. Näin ollen sähköyhtiö ei vastaanottaisi mahdollisesti lainaksi tulkittavaa valtion varoista maksettavaa etukäteistä korvausta.

Esitetyn lainmuutoksen mukaisten sähköhyvityksen maksatusta ja niiden korvausta koskevien määräaikojen siirtämisen vuodelle 2024 ei katsota näin ollen olevan ongelmallista EU:n valtiontukisääntelyn suhteen.

11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Takautuvasti maksettavan väliaikaisen sähköhyvityksen suhdetta perustuslakiin on laajemmin arvioitu hallituksen esityksessä HE 324/2022 vp.

11.1 Yhdenvertaisuusperiaate

Ihmiset ovat perustuslain 6 §:n 1 momentin mukaan yhdenvertaisia lain edessä. Säännös ilmaisee paitsi vaatimuksen oikeudellisesta yhdenvertaisuudesta myös ajatuksen tosiasiallisesta tasa-arvosta. Siihen sisältyy mielivallan kieltö ja vaatimus samanlaisesta kohtelusta

² Komission tiedonanto: Valtiontukitoimenpiteitä koskevat tilapäiset kriisipuitteet talouden tukemiseksi Ukrainaan kohdistuneen Venäjän hyökkäyksen jälkeen. EUVL C 426/1, 9.11.2022.

³ Komissio: State Aid SA. 106260 (2023/N) – Finland: TCTF measures to support final customers of electricity, C(2023) 2138 final, kohdat 45–47.

samanlaisissa tapauksissa (HE 309/1993 vp, s. 42). Perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuussäännös koskee lähtökohtaisesti luonnollisia henkilöitä. Yhdenvertaisuusperiaatteella voi kuitenkin olla merkitystä myös oikeushenkilöitä koskevan sääntelyn arvioinnissa etenkin silloin, kun sääntely voi vaikuttaa välillisesti luonnollisten henkilöiden oikeusasemaan (ks. esim. PeVL 14/2015 vp, PeVL 9/2015 vp, PeVL 40/2014 vp, PeVL 11/2012 vp).

Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti katsonut, että perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuusnäkökohdilla on merkitystä sekä myönnettäessä yksilöille lailla etuja ja oikeuksia että asetettaessa heille velvollisuuksia (ks. esim. PeVL 53/2016 vp, PeVL 31/2014 vp; ks. myös HE 309/1993 vp, s. 42–43). Yhdenvertaisuussäännös kohdistuu myös lainsäätäjään. Lailla ei voida mielivaltaisesti asettaa ihmisiä tai ihmisryhmiä toisia edullisempaan tai epäedullisempaan asemaan. Yhdenvertaisuussäännös ei kuitenkaan edellytä kaikkien ihmisten kaikissa suhteissa samanlaista kohtelua, elleivät asiaan vaikuttavat olosuhteet ole samanlaisia (HE 309/1993 vp, s. 42–43, PeVL 35/2021 vp).

Yleistä yhdenvertaisuussäännöstä täydentää perustuslain 6 §:n 2 momentin sisältämä syrjintäkielto, jonka mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan säännöksessä lueteltujen erotteluperusteiden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Luetteloa ei ole kuitenkaan tarkoitettu tyhjentäväksi, vaan eri asemaan asettaminen on kielletty myös muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Tällainen syy voi olla esimerkiksi varallisuus tai asuinpaikka (ks. HE 309/1993 vp, s. 42–44; ks. esim. PeVL 21/2021 vp, PeVL 26/2017 vp, PeVL 17/2021 vp, PeVL 67/2014 vp, PeVL 31/2014 vp). Perustuslain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettun erilaisen kohtelun mahdollistavan hyväksyttävän perusteen on perustuslakivaliokunnan käytännössä edellytettävä olevan asiallisessa ja kiinteässä yhteydessä lain tarkoitukseen (ks. esim. PeVL 17/2021 vp, PeVL 44/2010 vp).

Perustuslakivaliokunta totesi sähköhyvityslakia koskenutta hallituksen esitystä HE 324/2022 vp käsitelleessä lausunnossaan PeVL 102/2022 vp, että talousvaliokunnan oli syytä täydentää esitettyä sähköhyvitystä koskevaa sääntelyä kattamaan kaikki kuluttaja-asiakkaat. Hallituksen esityksen antamisen jälkeen oli ilmennyt, että järjestelmä vastaavan kantaverkonhaltijan Fingrid Oyj:n ylläpitämässä sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikössä oli rekisteröity noin 27 000 sähkökäyttöpaikkaa, joissa sähkömyyntisopimus on kirjattu kuluttaja-asiakkaalle ilman henkilötunnusta. Lakiehdotusta täydennettiin eduskunnan vastauksessa siten, että loppukäyttäjän ollessa kuluttajansuojalain 1 luvun 4 §:ssä tarkoitettu kuluttaja, hän on oikeutettu sähköhyvitykseen myös siinä tapauksessa, että hänen sähkömyyntisopimustaan ei ole yksilöity henkilötunnuksella.

Nyt esitetyn lakimuutoksen voidaan vastaavasti katsoa tosiasiallisesti edistävän yhdenvertaisuusperiaatteen toteutumista sen varmistamiseksi toteutettavissa olevat menettelylliset raamit sähköhyvityksen maksamiseksi niille kuluttaja-asiakkaille, joiden on tullut hakea Energiavirastosta päätöstä sähköhyvityksen maksamisesta.

11.2 Omaisuuden suoja

Perustuslain 15 §:n 1 momentin mukaan jokaisen omaisuus on turvattu. Omaisuuden perustuslainturvalla suojataan vakiintuneesti varallisuusarvoisia oikeuksia ja etuja, joihin kuuluu laajimpana esineisiin kohdistuva omistusoikeus. Omistusoikeus taas käsittää periaatteessa kaikki ne oikeudet, jotka eivät jollain erityisellä perusteella kuulu jollekulle muulle kuin omistajalle tai ole omistusoikeudesta erotetut. Omaisuudensuoja sisältää paitsi omistajalle lähtökohtaisesti kuuluvan vallan hallita, käyttää ja hyödyntää omaisuuttaan haluamallaan tavalla myös vallan määrätä siitä (PeVL 41/2006 vp, PeVL 49/2005 vp ja PeVL 15/2005 vp). Jos omistusoikeuteen kuuluvia oikeuksia vähennetään tai rajoitetaan, puututaan samalla

omaisuudensuojaan, vaikka omistusoikeuden kohteena oleva esine sinänsä säilyisikin koskemattomana haltijallaan (HE 309/1993 vp s. 62).

Omistajan oikeuksia voidaan rajoittaa lailla esimerkiksi omaisuuden käyttöön kohdistuvien erilaisiin kielloin, rajoituksiin ja velvoittein, kunhan sääntely täyttää perusoikeutta rajoittavalta lailta vaaditut yleiset edellytykset. Omaisuuden erityinen luonne voidaan ottaa arvioinnissa huomioon. Esimerkiksi sähkö-, maakaasu- ja televerkkojen omistajille on voitu asettaa omaisuuden käyttöön kohdistuvia luovutus- ja muita velvollisuuksia ja rajoituksia lähinnä kilpailuedellytysten luomiseksi ja turvaamiseksi. Perustuslakivaliokunta on näissä yhteyksissä lähtenyt vakiintuneesti siitä, että velvoitteet ja rajoitukset ovat kulloinkin kysymyksessä olevan omaisuuden erityisluonne huomioon ottaen perustuslainmukaisia, jos ne perustuvat lain täsmällisiin säännöksiin ja ovat omistajan kannalta kohtuullisia (esimerkiksi PeVL 4/2000 vp, PeVL 34/2000 vp, PeVL 8/2002 vp, PeVL 61/2002 vp, PeVL 63/2002 vp, PeVL 36/2004 vp ja PeVL 37/2004 vp).

Perustuslakivaliokunnan käytännössä on katsottu, että laissa asetettavien velvollisuuksien koskiessa pörssiyrityksiä tai muita varallisuusmassaltaan huomattavia oikeushenkilöitä lainsäätäjän liikkumavara on omaisuudensuojan näkökulmasta lähtökohtaisesti suurempi kuin silloin, kun sääntelyn vaikutukset muodostuisivat hyvin välittömiksi oikeushenkilön taustalla olevien luonnollisten henkilöiden asemalle (esimerkiksi PeVL 9/2008 vp, PeVL 10/2007 vp, PeVL 54/2005 vp, PeVL 32/2004 vp, PeVL 61/2002 vp ja PeVL 34/2000 vp). Valiokunta on niin ikään katsonut, että mitä etäämpänä oikeushenkilö on yksilöistä ja mitä vähäisempiä ja välillisempiä ovat ehdotettujen toimenpiteiden vaikutukset yksilöiden konkreettisiin taloudellisiin etuihin, sitä epätodennäköisemmin oikeushenkilöön kohdistuvat toimenpiteet voivat olla ristiriidassa perustuslaissa turvattun omaisuudensuojan kanssa (PeVL 17/1997 vp ja PeVL 45/1996 vp).

Sähköhyvitystä koskevan sääntelyn ei arvioitu olevan ongelmallista perustuslain 15 §:n kannalta (HE 324/2022 vp), eikä esitetyn lainmuutoksen katsota muodostavan sähköyhtiöille alkuperäiseen lain muotoon verrattuna lisäisiä velvoitteita, joiden voitaisiin katsoa edellyttävän uudelleenarviointia omaisuuden perustuslainturvan valossa. Ehdotetulla lainmuutoksella pyritään toisaalta turvaamaan se, etteivät alkuperäisen sähköhyvityslain 8 §:ssä asetetut määräajat estä hyvitysten maksatusten täysimääräistä korvaamista sähköyhtiöille valtion varoista. Ehdotetun lainmuutoksen voidaan näin ollen katsoa tukevan omaisuuden suojan tosiasiallista toteutumista.

11.3 Henkilötietojen suoja

Henkilötietojen suojasta säädetään perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan tarkemmin lailla. Perustuslakivaliokunnan käytännön mukaan lainsäätäjän liikkuma-alaa rajoittaa tämän säännöksen lisäksi myös se, että henkilötietojen suoja sisältyy osittain samassa momentissa turvattun yksityiselämän suojan piiriin. Kysymys on siitä, että lainsäätäjän tulee turvata tämä oikeus tavalla, jota voidaan pitää hyväksyttävänä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta.

Yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta lähtökohtana mainitussa momentissa on, että oikeushenkilöt eivät kuulu säännöksen soveltamisalaan. Perustuslain mainittua momenttia tulkittaessa on perustuslakivaliokunnan mukaan huomattava, että sekä Euroopan ihmisoikeustuomioistuin että Euroopan unionin tuomioistuin ovat Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklaa sekä Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7 ja 8 artiklaa koskevassa oikeuskäytännössään katsoet, että oikeus yksityiselämän kunnioittamiseen henkilötietojen käsittelyssä koskee kaikenlaisia tunnistettua tai tunnistettavissa olevaa

luonnollista henkilöä koskevia tietoja. Ilmaisu ”yksityiselämä” ei tältä osin pidä tulkita suppeasti, eikä siten mikään periaatteellinen syy salli sitä, että ammattitoiminta jätettäisiin yksityiselämän käsitteen ulkopuolelle. (PeVL 4/2014 vp).

Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti pitänyt henkilötietojen suojan kannalta tärkeänä sääntelykohteena rekisteröinnin tavoitetta. Lisäksi perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti pitänyt henkilötietojen suojan kannalta tärkeänä sääntelykohteena ainakin rekisteröitävien henkilötietojen sisältöä, niiden sallittuja käyttötarkoituksia, mukaan luettuna tietojen luovutettavuus, sekä tietojen säilytysaikaa henkilörekisterissä ja rekisteröidyn oikeusturvaa. Näiden seikkojen sääntelyn lain tasolla tulee lisäksi olla kattavaa ja yksityiskohtaista. Lailla säätämisen vaatimus ulottuu myös mahdollisuuteen luovuttaa henkilötietoja teknisen käyttöyhteyden avulla.

Perustuslakivaliokunta on arvioinut kansallisesta tietosuojalakehdotuksesta antamassaan lausunnossa (PeVL 14/2018 vp) tarvetta henkilötietojen käsittelyä koskevaan kansalliseen lainsäädäntöön. Tässä lausunnossaan perustuslakivaliokunta on luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus) soveltamisen alkamisen johdosta tarkistanut aiempaa kantaansa henkilötietojen suojan kannalta tärkeistä sääntelykohteista. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että henkilötietojen suoja tulee jatkossa turvata ensisijaisesti yleisen tietosuoja-asetuksen ja kansallisen yleislainsäädännön nojalla. Valiokunta on pitänyt lähtökohtaisesti riittävänä sitä, että henkilötietojen suoja ja käsittelyä koskeva sääntely on yhteensopivaa yleisen tietosuoja-asetuksen kanssa. Myös sääntelyn selkeyden vuoksi kansallisen erityislainsäädännön säätämiseen tulee jatkossa suhtautua pidättyvästi ja rajata sellaisen säätäminen vain välttämättömään yleisen tietosuoja-asetuksen antaman kansallisen liikkumavaran puitteissa. Perustuslakivaliokunnan mielestä erityislainsäädännön tarpeellisuutta on arvioitava myös yleisen tietosuoja-asetuksen edellyttämän riskiperustaisen lähestymistavan mukaisesti kiinnittämällä huomiota tietojen käsittelyn aiheuttamiin uhkiin ja riskeihin. Mitä korkeampi riski käsittelystä aiheutuu luonnollisen henkilön oikeuksille ja vapauksille, sitä perustellumpaa on yksityiskohtaisempi sääntely. Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan arkaluonteiset tiedot ovat edelleen tarkemman sääntelyn kohteena.

Henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuus edellyttää, että käsittelyllä on yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan mukainen oikeudellinen perusta. Yleistä tietosuoja-asetusta tarkentava kansallinen lainsäädäntö on mahdollista, kun henkilötietojen käsittely perustuu 6 artiklan 1 kohdan c tai e alakohtiin, eli silloin, kun käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi tai kun käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi. Tarkentava lainsäädäntö voi sisältää erityisiä säännöksiä yleisen tietosuoja-asetuksen säännösten soveltamisen mukauttamiseksi määrittelemällä täsmällisemmin erityisiä vaatimuksia tietojenkäsittelyä ja muita seikkoja koskevista toimenpiteistä. Käsittelyn tarkoitus on määriteltävä oikeusperusteessa. Kansallisen lainsäädännön on täytettävä yleisen edun mukainen tavoite ja oltava oikeasuhteinen sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden. Tietosuojalain (1050/2018) 4 §:n mukaan henkilötietoja saa käsitellä tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohtien mukaisesti, jos käsittely on tarpeen ja oikeasuhtaista viranomaisen toiminnassa yleisen edun mukaisen tehtävän suorittamiseksi.

Esimerkiksi sähkökäyttöpaikan etäluentaan perustuvan taseselvitysajaksokohtaisen mittauksien voidaan katsoa olevan henkilötietoja, jos se voidaan välittömästi tai välillisesti tunnistaa sähköverkkosopimuksen ja sähkömyyntisopimuksen tehnyttä henkilöä koskevaksi (ks. esimerkiksi HE 318/2022 vp, luku 12.3).

Hallituksen esityksessä HE 324/2022 vp arvioitiin, että sähköhyvitystä koskevaan lakiehdotukseen sisältyi tietojen luovutusvelvollisuuksia sähkön vähittäismyyjiltä Valtiokonttorille ja Energiavirastolle. Luovutettavien tietojen joukossa voi olla esimerkiksi valvonnan kannalta välttämättömiä henkilötietoja. Lisäksi sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikkö luovuttaa sähkön vähittäismyyjille näiden omia asiakkaita koskevia mittaustietoja. Näihin lakiehdotuksiin perustuvaan henkilötietojen käsittelyyn katsottiin sovellettavan yleisen tietosuoja-asetuksen sekä tietosuojalain säännöksiä. Henkilötietojen käsittelylle katsottiin olevan yleisessä tietosuoja-asetuksessa ja tietosuojalaissa säädetty oikeusperusta. Henkilötietojen käsittelyn katsottiin olevan tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen veloitteen noudattamiseksi. Sähköhyvitystä koskeneen lakiehdotuksen 6 ja 7 §:n mukaisissa tilanteissa henkilötietojen käsittelyn katsottiin perustuvan myös rekisteröidyn suostumukseen. Henkilötietojen käsittelyn arvioitiin siten tapahtuvan yleisen tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain asettamissa puitteissa.

Esitetyllä lainmuutoksella Valtiokonttorin maksamien korvausten laillisuuden valvonta esitetään osittain perustuvan sähköyhtiöiden toimittamien tarkastettujen tilinpäätösten sijaan Energiaviraston lain 6 §:n 5 momentin nojalla antamiin hyvityksen maksatuspäätöksiin niin, että Energiavirasto toimittaisi Valtiokonttorille tiedon maksatuspäätöksistä, sisältäen tiedon y-tunnuksesta ja sähköhyvityksen määrästä. Maksatuspäätöstiетоjen luovuttamisen yhteydessä käsiteltävä henkilötieto rajautuisi tietoon, josta saatettaisiin pystyä päättelemään asiakaskohtainen kuukausittainen sähkön kulutus. Koska Energiaviraston ja Valtiokonttorin välisessä tiedonvaihdossa olisi kyseessä viranomaisen laissa säädetyn tehtävän hoitaminen, tietojen luovuttamiseen Energiaviraston ja Valtiokonttorin välillä katsotaan soveltuvan valtionavustuslain 31 §, sillä sähköhyvityslain 8 §:n 4 momentin mukaan sähköhyvitysten korvaamiseen sähköyhtiöille sovelletaan valtionavustuslakia sen 20 §:n 2 momenttia lukuun ottamatta. Tällöin julkisten tietojen osalta sovellettaisiin julkisuuslain 16 §:n 3 momenttia ja salassa pidettävien tietojen osalta valtionavustuslain 31 §:n 2 momenttia. Henkilötietojen käsittely tapahtuisi sähköhyvitykseen oikeutetun edunsaajan oikeuksien toteuttamiseksi sekä sähköyhtiöiden maksamien etuuksien ja niistä sähköyhtiöille valtion varoista maksettavien korvausten valvomiseksi.

11.4 Säättämijärjestys

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämijärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

takautuvasti maksettavasta väliaikaisesta sähköhyvityksestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti:
muutetaan takautuvasti maksettavasta väliaikaisesta sähköhyvityksestä annetun lain (275/2023) 6 §:n 4 momentti, 8 §:n 1 ja 2 momentti sekä 12 §:n 1 momentti seuraavasti:

6 §

Loppukäyttäjän oikeudet

Loppukäyttäjällä on oikeus tehdä Energiavirastolle hakemus 1 momentissa tarkoitetun virheen korjaamisesta, jos loppukäyttäjä on noudattanut 1 ja 2 momentissa säädettyä, eikä sähköyhtiö ole korjannut virhettä tai sähköyhtiö on laiminlyönyt 3 momentissa tarkoitetun ilmoituksen antamisen. Hakemukseen on liitettävä 3 momentissa tarkoitettu sähköyhtiön ilmoitus sekä selvitys kotitalouskäytön osuudesta sähkön kulutuksesta marras- ja joulukuussa 2022 sekä tammikuussa 2023. Hakemus on jätettävä viimeistään 15 päivänä tammikuuta 2024.

8 §

Sähköhyvitysten korvaaminen sähköyhtiöille

Sähköyhtiöille korvataan niiden maksama sähköhyvitys valtion varoista. Korvauksen maksaa sähköyhtiön hakemuksesta Valtiokonttori. Valtiokonttori maksaa korvauksen viipymättä hakemuksen saapumisen jälkeen kuitenkin siten, että korvaus 4 §:ssä tarkoitetun ensimmäisen erän mukaisesti maksettavista sähköhyvityksistä maksetaan viimeistään 30 päivänä huhtikuuta 2023 ja toisen erän mukaisesti maksettavista sähköhyvityksistä viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2023. Lisäksi Valtiokonttori suorittaa yhdessä tai tarvittaessa useammassa erässä mainittuja korvauseriä täydentäviä korvausmaksatuksia. Korvaukset on maksettava kokonaisuudessaan viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2024.

Hakemus sähköhyvitysten korvauksesta on jätettävä Valtiokonttorille ensimmäisen erän osalta viimeistään 16 päivänä huhtikuuta 2023 ja toisen erän osalta viimeistään 16 päivänä kesäkuuta 2023. Täydentävää korvausta koskeva hakemus on jätettävä viimeistään 31 päivänä lokakuuta 2023. Energiaviraston 6 §:n 5 momentin nojalla tekemään päätökseen perustuvasta sähköhyvityksen maksusta on jätettävä täydentävä korvaushakemus viimeistään 31 päivänä toukokuuta 2024. Hakemus voi koskea sähköhyvitystä, jonka maksua koskeva sähköenergialasku on lähetetty loppukäyttäjälle ennen korvaushakemuksen jättämistä. Hakijan on hakemuksen yhteydessä toimitettava Valtiokonttorille korvauksen myöntämiseksi ja maksamiseksi välttämättömät tiedot sekä oikeat ja riittävät tiedot 5 §:n tai Energiaviraston 6 §:n 5 momentin nojalla tekemään päätöksen mukaisista sähköhyvitysten maksatuksista. Valtiokonttorilla on oikeus saada hakijalta maksutta sähköhyvityksen oikeellisuuden varmistamista varten välttämättömät loppukäyttäjän sähköenergian kulutustiedot, sähköenergian laskutustiedot ja sähkönmyyntisopimusten hintatiedot. Lisäksi hakijan on toimitettava Valtiokonttorille niiden tilikausien tarkastetut tilinpäätökset, joiden aikana se on

maksanut sähköhyvityksiä loppukäyttäjille. Tarkastettuja tilinpäätöksiä ei tarvitse toimittaa niiden sähköhyvitysten maksatusten osalta, jotka ovat perustuneet Energiaviraston 6 §:n 5 momentin nojalla tekemään päätökseen. Hakija vastaa toimitettujen tietojen oikeellisuudesta.

12 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 6 päivänä maaliskuuta 2023 ja on voimassa 30 päivään kesäkuuta 2024.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain 8 §:n 1 momentin mukaista korvausten maksamista koskevaa määräaikaä sekä 2 momentin mukaista täydentävää korvausta koskevan hakemuksen jättämisen määräaikaä sovelletaan myös ennen tämän lain voimaan tuloa jätettyyn hakemukseen.

2.

Laki

tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti:
muutetaan tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain (277/2023) voimaantulosäännös seuraavasti:

Tämä laki tulee voimaan 6 päivänä maaliskuuta 2023 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2024. Lain 127 g §:n 3 momentti on kuitenkin voimassa 31 päivään joulukuuta 2023.

Lakia sovelletaan vuosien 2023 ja 2024 verotuksessa. Lain 127 g §:n 3 momenttia sovelletaan kuitenkin vain vuoden 2023 verotuksessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

**Energiavirastosta annetun lain 1 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain
voimaantulosäännöksen muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti:
muutetaan Energiavirastosta annetun lain 1 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain
(279/2023) voimaantulosäännös seuraavasti:

Tämä laki tulee voimaan 6 päivänä maaliskuuta 2023 ja on voimassa 30 päivään kesäkuuta
2024.

Tätä lakia sovelletaan 1 §:n 2 momentin 20 kohdassa mainituissa laeissa Energiavirastolle
säädettyjen tehtävien hoitamiseen myös tämän lain voimaantulon päätyttyä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 23.11.2023

Pääministeri

Petteri Orpo

Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen

1.

Laki

takautuvasti maksettavasta väliaikaisesta sähköhyvityksestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 §

6 §

Loppukäyttäjän oikeudet

Loppukäyttäjän oikeudet

Loppukäyttäjällä on oikeus tehdä Energiavirastolle hakemus 1 momentissa tarkoitetun virheen korjaamisesta, jos loppukäyttäjä on noudattanut 1 ja 2 momentissa säädettyä, eikä sähköyhtiö ole korjannut virhettä tai sähköyhtiö on laiminlyönyt 3 momentissa tarkoitetun ilmoituksen antamisen. Hakemukseen on liitettävä 3 momentissa tarkoitettu sähköyhtiön ilmoitus.

Loppukäyttäjällä on oikeus tehdä Energiavirastolle hakemus 1 momentissa tarkoitetun virheen korjaamisesta, jos loppukäyttäjä on noudattanut 1 ja 2 momentissa säädettyä, eikä sähköyhtiö ole korjannut virhettä tai sähköyhtiö on laiminlyönyt 3 momentissa tarkoitetun ilmoituksen antamisen. Hakemukseen on liitettävä 3 momentissa tarkoitettu sähköyhtiön ilmoitus *sekä selvitys kotitalouskäytön osuudesta sähkön kulutuksesta marras- ja joulukuussa 2022 sekä tammikuussa 2023. Hakemus on jätettävä viimeistään 15 päivänä tammikuuta 2024.*

8 §

8 §

Sähköhyvitysten korvaaminen sähköyhtiöille

Sähköhyvitysten korvaaminen sähköyhtiöille

Sähköyhtiöille korvataan niiden maksama sähköhyvitys valtion varoista. Korvauksen maksaa sähköyhtiön hakemuksesta Valtiokonttori. Valtiokonttori maksaa korvauksen viipymättä hakemuksen saapumisen jälkeen kuitenkin siten, että korvaus 4 §:ssä tarkoitetun ensimmäisen erän mukaisesti maksettavista sähköhyvityksistä maksetaan viimeistään 30 päivänä huhtikuuta 2023 ja toisen erän mukaisesti maksettavista sähköhyvityksistä viimeistään 30 päivänä

Sähköyhtiöille korvataan niiden maksama sähköhyvitys valtion varoista. Korvauksen maksaa sähköyhtiön hakemuksesta Valtiokonttori. Valtiokonttori maksaa korvauksen viipymättä hakemuksen saapumisen jälkeen kuitenkin siten, että korvaus 4 §:ssä tarkoitetun ensimmäisen erän mukaisesti maksettavista sähköhyvityksistä maksetaan viimeistään 30 päivänä huhtikuuta 2023 ja toisen erän mukaisesti maksettavista sähköhyvityksistä viimeistään 30 päivänä

kesäkuuta 2023. Lisäksi Valtiokonttori suorittaa yhdessä tai tarvittaessa useammassa erässä mainittuja korvauseriä täydentäviä korvausmaksatuksia. Korvaukset on maksettava kokonaisuudessaan viimeistään 30 päivänä marraskuuta 2023.

Hakemus sähköhyvitysten korvauksesta on jätettävä Valtiokonttorille ensimmäisen erän osalta viimeistään 16 päivänä huhtikuuta 2023 ja toisen erän osalta viimeistään 16 päivänä kesäkuuta 2023. Täydentävää korvausta koskeva hakemus on jätettävä viimeistään 31 päivänä lokakuuta 2023. Hakemus voi koskea sähköhyvitystä, jonka maksua koskeva sähköenergialasku on lähetetty loppukäyttäjälle ennen korvaushakemuksen jättämistä. Hakijan on hakemuksen yhteydessä toimitettava Valtiokonttorille korvauksen myöntämiseksi ja maksamiseksi välttämättömät tiedot sekä oikeat ja riittävät tiedot 5 §:n mukaisista sähköhyvitysten maksatuksista. Valtiokonttorilla on oikeus saada hakijalta maksutta sähköhyvityksen oikeellisuuden varmistamista varten välttämättömät loppukäyttäjän sähköenergian kulutustiedot, sähköenergian laskutustiedot ja sähkönmyyntisopimusten hintatiedot. Lisäksi hakijan on toimitettava Valtiokonttorille niiden tilikausien tarkastetut tilinpäätökset, joiden aikana se on maksanut sähköhyvityksiä loppukäyttäjille. Hakija vastaa toimitettujen tietojen oikeellisuudesta.

kesäkuuta 2023. Lisäksi Valtiokonttori suorittaa yhdessä tai tarvittaessa useammassa erässä mainittuja korvauseriä täydentäviä korvausmaksatuksia. Korvaukset on maksettava kokonaisuudessaan viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2024.

Hakemus sähköhyvitysten korvauksesta on jätettävä Valtiokonttorille ensimmäisen erän osalta viimeistään 16 päivänä huhtikuuta 2023 ja toisen erän osalta viimeistään 16 päivänä kesäkuuta 2023. Täydentävää korvausta koskeva hakemus on jätettävä viimeistään 31 päivänä lokakuuta 2023. *Energiaviraston 6 §:n 5 momentin nojalla tekemään päätökseen perustuvasta sähköhyvityksen maksusta on jätettävä täydentävä korvaushakemus viimeistään 31 päivänä toukokuuta 2024.* Hakemus voi koskea sähköhyvitystä, jonka maksua koskeva sähköenergialasku on lähetetty loppukäyttäjälle ennen korvaushakemuksen jättämistä. Hakijan on hakemuksen yhteydessä toimitettava Valtiokonttorille korvauksen myöntämiseksi ja maksamiseksi välttämättömät tiedot sekä oikeat ja riittävät tiedot 5 §:n tai *Energiaviraston 6 §:n 5 momentin nojalla tekemään päätöksen mukaisista sähköhyvitysten maksatuksista.* Valtiokonttorilla on oikeus saada hakijalta maksutta sähköhyvityksen oikeellisuuden varmistamista varten välttämättömät loppukäyttäjän sähköenergian kulutustiedot, sähköenergian laskutustiedot ja sähkönmyyntisopimusten hintatiedot. Lisäksi hakijan on toimitettava Valtiokonttorille niiden tilikausien tarkastetut tilinpäätökset, joiden aikana se on maksanut sähköhyvityksiä loppukäyttäjille. *Tarkastettuja tilinpäätöksiä ei tarvitse toimittaa niiden sähköhyvitysten maksatusten osalta, jotka ovat perustuneet Energiaviraston 6 §:n 5 momentin nojalla tekemään päätökseen.* Hakija vastaa toimitettujen tietojen oikeellisuudesta.

Voimassa oleva laki

Tämä laki tulee voimaan 6 päivänä maaliskuuta 2023 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2023.

Tätä lakia sovelletaan sähköhyvitykseen myös tämän lain voimassaolon päättyttyä.

Tämän lain 5 ja 7 §:n mukainen sähköhyvityksen maksaminen sekä 8 §:n mukainen sähköhyvitysten korvaaminen sähköyhtiöille saadaan tehdä vasta Euroopan komission hyväksytyä sähköhyvityksen valtiontukena.

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan 6 päivänä maaliskuuta 2023 ja on voimassa 30 päivään kesäkuuta 2024.

Tätä lakia sovelletaan sähköhyvitykseen myös tämän lain voimassaolon päättyttyä.

Tämän lain 5 ja 7 §:n mukainen sähköhyvityksen maksaminen sekä 8 §:n mukainen sähköhyvitysten korvaaminen sähköyhtiöille saadaan tehdä vasta Euroopan komission hyväksytyä sähköhyvityksen valtiontukena.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Tämän lain 8 §:n 1 momentin mukaista korvausten maksamista koskevaa määräaikaa sekä 2 momentin mukaista täydentävää korvausta koskevan hakemuksen jättämisen määräaikaa sovelletaan myös ennen tämän lain voimaan tuloa jätettyyn hakemukseen.

2.

Laki

tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Voimassa oleva laki

Tämä laki tulee voimaan 6 päivänä maaliskuuta 2023 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2023.

Tätä lakia sovelletaan vuoden 2023 verotuksessa.

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan 6 päivänä maaliskuuta 2023 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2024. *Lain 127 g §:n 3 momentti on kuitenkin voimassa 31 päivään joulukuuta 2023.*

Lakia sovelletaan vuosien 2023 ja 2024 verotuksessa. Lain 127 g §:n 3 momenttia sovelletaan kuitenkin vain vuoden 2023 verotuksessa.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

..

3.

Laki

Energiavirastosta annetun lain 1 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan 6 päivänä maaliskuuta 2023 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2023.

Tätä lakia sovelletaan 1 §:n 2 momentin 20 kohdassa mainituissa laeissa Energiavirastolle säädettyjen tehtävien hoitamiseen myös tämän lain voimassaolon päättyttyä.

Tämä laki tulee voimaan 6 päivänä maaliskuuta 2023 ja on voimassa 30 päivään kesäkuuta 2024.

Tätä lakia sovelletaan 1 §:n 2 momentin 20 kohdassa mainituissa laeissa Energiavirastolle säädettyjen tehtävien hoitamiseen myös tämän lain voimassaolon päättyttyä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

..
